

ZAKON

O ARHIVSKOJ GRAĐI I ARHIVU BOSNE I HERCEGOVINE

I - OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Ovim zakonom uređuje se pravni status Arhiva Bosne i Hercegovine koji nastavlja s radom kao institucija Bosne i Hercegovine sa sjedištem u Sarajevu, te se uređuju: evidentiranje, prikupljanje, preuzimanje, čuvanje, zaštita, sređivanje, obrada, uvjeti korištenja, istraživanje i publiciranje arhivske građe iz ovlasti Arhiva Bosne i Hercegovine.

Članak 2.

Arhivska građa dio je naše i svjetske kulturne baštine i državno je dobro općeg interesa i značaja.

Arhivska i registraturna građa zaštićena je bez obzira na to u čijem je vlasništvu ili posjedu, te je li registrirana ili evidentirana.

Na zaštitu arhivske građe, uz ovaj zakon, primjenjuju se i zakonski propisi o zaštiti kulturnih dobara Bosne i Hercegovine i entiteta.

Članak 3.

Arhivskom građom smatraju se zapisi ili dokumenti (pisani, tiskani, crtani, slikovni, zvučni, ili na drugi način zabilježeni) koji imaju zakonsku, upravnu, informativnu, kulturnu, umjetničku ili povijesnu vrijednost, koje su stvorile ili primile fizičke ili pravne osobe, javne ili privatne službe, ustanove ili gospodarski subjekti tijekom obavljanja svojih djelatnosti.

Arhivska građa nastaje izborom iz registraturne građe.

Registraturnu građu čini cjelina zapisa ili dokumenata nastalih ili primljenih djelovanjem i radom pojedine pravne ili fizičke osobe.

Registraturna građa smatra se arhivskom građom u nastajanju, te se glede njezine zaštite primjenjuju odredbe ovog zakona i drugih propisa koji se odnose na arhivsku građu.

Članak 4.

Arhivska građa nastala djelovanjem i radom pojedine pravne ili fizičke osobe čini cjelinu (arhivski fond) i u načelu se ne može dijeliti.

II - JAVNA ARHIVSKA GRAĐA

Članak 5.

Javna arhivska građa nastala je ili nastaje djelatnošću:

- a) tijela vlasti i ustanova državne uprave;
- b) entitetskih, kantonalnih-županijskih i drugih regijskih ili lokalnih zajednica;
- c) javnih ustanova, gospodarskih subjekata i građansko-pravnih osoba, na koje je prenesen dio ovlasti.

Stvaratelji arhivske i registraturne građe obvezni su o svojem utemeljenju, te o promjeni statusa i ustroja, izvijestiti ovlaštenog arhiva radi davanja mišljenja o postupanju s arhivskom građom.

Članak 6.

Javna arhivska građa, kao i dio kulturne baštine, neotuđiva je i ne može preći u privatno vlasništvo.

Članak 7.

Stvaratelji i imatelji javne arhivske i registraturne građe iz članka 5. ovog zakona obvezni su:

- a) savjesno je čuvati u sređenom stanju i osigurati od oštećenja i uništenja do predaje Arhivu BiH;
- b) dostavljati Arhivu BiH popise građe i obavještavati ga o svim promjenama vezanim za građu;
- c) pribavljati mišljenje ovlaštenog arhiva prije poduzimanja mjera koje se odnose na njihovu građu;
- d) redovito odabirati arhivsku građu iz registraturne građe;
- e) omogućiti mjerodavnim djelatnicima ovlaštenog arhiva stručni nadzor čuvanja njihove građe;
- f) pridržavati se naputaka ovlaštenog arhiva glede zaštite građe;
- g) osigurati odgovarajuće osoblje, prostor i opremu za smještaj i zaštitu građe;
- h) donijeti listu kategorija registraturne građe uz suglasnost arhiva.

Članak 8.

Arhivska građa ukinutog državnog tijela vlasti, javnih ustanova i poduzeća, dogovorno se predaje pravnom sljedniku ili ovlaštenom arhivu.

Tijelo koje donese odluku o prestanku rada stvaratelja, odnosno imatelja arhivske i registraturne građe, obvezano je odrediti novu pravnu osobu kao imatelja te građe i donijeti odluku o predaji građe ovlaštenom arhivu.

Članak 9.

Stvaratelji i imatelji javne registraturne građe redovito, po isteku roka određenog listom kategorija registraturne građe za čuvanje određene vrste građe, probiraju iz nje arhivsku građu, sukladno aktu o probiranju i uz odobrenje Arhiva BiH.

Članak 10.

Stvaratelji i imatelji javne registraturne građe obvezani su, nakon probiranja, uništiti ili specijaliziranim poduzećima otuđiti nevrijedni registraturni materijal kojemu je istekao rok čuvanja. Pri uništavanju moraju se poduzeti mjere zaštite tajnosti podataka koji bi mogli povrijediti javni interes ili interes građana.

Članak 11.

Javna arhivska građa predaje se ovlaštenom arhivu u roku koji u pravilu ne može biti dulji od 30 godina od njezina nastanka.

Stvaratelji i imatelji javne arhivske i registraturne građe obvezani su je predati ovlaštenom arhivu u originalu, sređenu, označenu, popisano, u zaokruženim cjelinama, te tehnički opremljenu, u skladu s aktom o predaji arhivske građe arhivu.

Članak 12.

Arhiv može preuzeti građu i ako nisu zadovoljeni uvjeti iz članka 11. ovog zakona ako je to neophodno poradi zaštite i spašavanja građe od oštećenja ili uništenja.

Članak 13.

Troškove predaje izdvojene arhivske građe snosi predavatelj arhivske građe.

Članak 14.

Pravo na korištenje javne arhivske građe imaju svi korisnici pod istim uvjetima.

Članak 15.

Javna arhivska građa u arhivima daje se na korištenje u službene, pravne, nastavne i publicističke svrhe, u svrhu znanstvenih istraživanja, te zbog udovoljavanja potrebama građana u rješavanju njihovih ustavnih i zakonskih prava.

Članak 16.

Javna arhivska građa u pravilu je dostupna za korištenje 30 godina nakon njezina nastanka, ako zahtjevi stvaratelja nisu drukčije iskazani u zapisniku o primopredaji.

Članak 17.

Javna arhivska građa koja se odnosi na pojedinačne osobe (kazneni predmeti, sudski spisi, medicinska dokumentacija, osobni dosjei) može se koristiti najkraće 10 godina nakon smrti osobe, ili kraće, ako na to pristane supružnik, djeca ili roditelji umrle osobe.

Ako je zbog znanstvenih ili inih opravdanih razloga potrebno korištenje arhivske građe iz prethodne stavke, ta građa se može koristiti, uz zaštitu interesa pojedinačne osobe, tako da se podaci navode bezimeno ili na drugi odgovarajući način.

Članak 18.

Korištenje javne arhivske građe se ograničava ili zabranjuje ako se:

- a) time ugrožava interes Bosne i Hercegovine;
- b) ugrožavaju interesi entiteta Bosne i Hercegovine;
- c) nanosi šteta pravnim i fizičkim osobama;
- d) koristi protivno zahtjevima prijašnjeg vlasnika i stvaratelja;
- e) ako postoje indicije o zluporabi građe;
- f) ako je građa u obradi.

Akt o zabrani, odnosno o prijevremenom korištenju, donosi ravnatelj ovlaštenog arhiva u skladu sa zakonskim i podzakonskim propisima.

Članak 19.

Posebnim pravilnikom utvrđuju se način, uvjeti i postupak korištenja javne arhivske građe, vođenje evidencije korisnika, izrada preslika i prijepisa.

Članak 20.

Izvorna javna arhivska građa može se iznijeti izvan Bosne i Hercegovine u svrhu izlaganja, ekspertize ili provedbe mjera zaštite, uz odobrenje mjerodavnog tijela i ovlaštenje Arhiva Bosne i Hercegovine.

U odobrenju se određuju uvjeti i rok u kojem arhivska građa mora biti vraćena u zemlju.

Prije iznošenja iz zemlje obavezno je građu zaštitno snimiti.

III - PRIVATNA ARHIVSKA GRAĐA

Članak 21.

Privatnom arhivskom građom smatra se arhivska građa nastala djelovanjem pravnih i fizičkih osoba, ukoliko nije nastala tijekom obnašanja javnih ovlasti ili tijekom obnašanja javne službe i ako nije u državnom vlasništvu.

Članak 22.

Arhiv Bosne i Hercegovine, u dogovoru s entitetskim arhivima, utvrđuje popis pravnih osoba imatelja arhivske građe u privatnom vlasništvu, za koju po svojoj stručnoj ocjeni utvrdi da je od interesa za državu.

Ovlašteni arhiv vodi Registar vlasnika privatne arhivske građe s osnovnim podacima o imateljima građe.

Članak 23.

Arhiv Bosne i Hercegovine ima pravo i obvezu inspekcije arhivske građe u privatnom vlasništvu.

Članak 24.

Na stvaratelja i imatelja privatne arhivske građe primjenjuju se odredbe ovog zakona.

Članak 25.

Imatelji privatne arhivske građe, koji čuvaju arhivsku građu ili pojedinačne dokumente trajne vrijednosti, obvezni su:

- a) čuvati je, srediti i popisati;
- b) omogućiti mjerodavnoj osobi ovlaštenog arhiva pregled, popis i proučavanje u sigurnosne svrhe;
- c) obavijestiti ovlašteni arhiv o svim promjenama vezanim za arhivsku građu;

d) omogućiti snimanje arhivske građe po zahtjevu ovlaštenog arhiva.

Članak 26.

Privatna arhivska građa koja pohranom, darovanjem ili kupnjom, postane posjed ovlaštenog arhiva, pristupačna je za korištenje pod uvjetima i na način koji vrijedi za javnu arhivsku građu, ako zapisnikom o primopredaji ili ugovorom nije drukčije određeno.

Članak 27.

Vlasnici privatne arhivske građe koji žele prodati svoju arhivsku građu, obvezani su je najprije ponuditi ovlaštenom arhivu na čijem je području njihovo prebivalište.

Ovlašteni arhiv koji ne želi koristiti svoje pravo preče kupnje obvezan je u roku od 30 dana od nadnevka prijema odrediti se o ponudi.

Članak 28.

Osobe koje prodaju svoju arhivsku građu ovlaštenom arhivu oslobođene su plaćanja svih vrsta pristojbi na promet.

Ovlašteni arhivi mogu dati premije na naknadu osobama koje pomognu u pronalaženju i evidentiranju arhivske građe.

Članak 29.

Vlasnici privatne arhivske građe koji namjeravaju svoju građu iznijeti iz Bosne i Hercegovine obvezani su namaknuti odobrenje koje daje Vijeće ministara Bosne i Hercegovine ili ovlaštena entitetska ministarstva, nakon pribavljenog mišljenja ovlaštenog arhiva.

IV - ARHIVSKA SLUŽBA

Članak 30.

Arhivska služba je javna djelatnost na cijelom teritoriju Bosne i Hercegovine.

Arhivsku službu obnašaju: Arhiv Bosne i Hercegovine, Arhiv Federacije Bosne i Hercegovine, Arhiv Republike Srpske, međuopćinski, kantonalno-županijski, međukantonalni-međužupanijski arhivi, te arhivi okruga lokalne uprave.

Članak 31.

Arhivi iz stavke 2. članka 30. u okviru svojih zadaća:

- a) provode mjere zaštite arhivske građe u arhivu i skrbe o njezinoj sigurnosti;
- b) sređuju, obrađuju i objavljuju arhivsku građu;
- c) obavljaju stručni nadzor nad čuvanjem i probiranjem arhivske građe koja se nalazi izvan arhiva i određuju mjere za njezinu zaštitu;
- d) provode neposredan nadzor nad radom i drugih imatelja arhivske građe izvan sastava arhiva;
- e) preuzimaju javnu arhivsku građu;
- f) prikupljaju privatnu arhivsku građu otkupom, darivanjem ili pohranom;
- g) obavljaju sigurnosno i zaštitno snimanje arhivske građe;
- h) daju podatke, izvatke iz dokumenata i ovjerene prijepise na zahtjev korisnika;
- i) izrađuju i objavljuju obavještajna pomagala;
- j) educiraju stručno arhivsko osoblje;
- k) surađuju međusobno i s drugim ustanovama kulture, znanstvenim i srodnim ustanovama dokumentacijske i informacijske službe;
- l) obnašaju i druge poslove iz oblasti arhivske i inih pomoćnih povijesnih i informacijskih znanosti;
- lj) objavljuju građu i izdaju stručne i druge publikacije, znanstvene studije, organiziraju znanstvene i druge skupove i izložbe;
- m) izdaju uvjerenja i druge isprave u dokazne svrhe sukladno Zakonu o upravnom postupku;
- n) vode propisane evidencije o imateljima arhivske građe.

Članak 32.

Određene poslove arhivske službe mogu obnašati specijalni arhivi u okviru institucija oružanih snaga, unutarnjih poslova, znanstvene ustanove, vjerske zajednice, gospodarstveni subjekti, banke, i dr., kao i privatni arhivi, na način uređen ovim zakonom i drugim propisima.

Članak 33.

Arhiv Bosne i Hercegovine obnaša arhivsku službu u odnosu na arhivsku i registraturnu građu institucija Bosne i Hercegovine i javnih ustanova i korporacija, te pravnih i fizičkih osoba čija se djelatnost prostirala ili se prostire na teritoriju Bosne i Hercegovine, odnosno koja ima značaj za Bosnu i Hercegovinu, ukoliko stvaratelj nije drukčije odredio.

Članak 34.

Arhiv Bosne i Hercegovine preuzima i provodi mjere zaštite, obradbe, prezentiranja i korištenja javne građe Bosne i Hercegovine nastale do 1992. godine, zatim građe institucija RBiH i građe institucija Bosne i Hercegovine.

Članak 35.

Arhiv Bosne i Hercegovine osim poslova iz članka 31. obnaša sljedeće poslove i zadaće:

- a) vodi registar arhivskih fondova i zbirki BiH i brine o arhivskoj građi BiH nastaloj do 1992. godine te o građi nastaloj radom institucija RBiH i institucija Bosne i Hercegovine;
- b) vodi evidencije o arhivskoj građi u inozemnim arhivima koja je značajna za Bosnu i Hercegovinu;
- c) daje mišljenje Vijeću ministara Bosne i Hercegovine o pitanjima arhivske službe u BiH;
- d) zastupa interese arhivske službe Bosne i Hercegovine u međunarodnim stručnim asocijacijama i međudržavnim odnosima;
- e) surađuje u svim stručnim poslovima s entitetskim, kantonalnim-županijskim i drugim arhivima, osobito u oblasti naobrazbe i stručnog usavršavanja arhivskih djelatnika;
- f) ravna zajedničkim utvrđenim projektima i skupa s entitetskim i kantonalno-županijskim arhivima realizira poslove obnavljanja i modernizacije arhivske službe Bosne i Hercegovine;
- g) obnaša i druge stručne poslove predviđene zakonom.

Članak 36.

Sredstva za rad Arhiva Bosne i Hercegovine osiguravaju se u Proračunu Bosne i Hercegovine.

Članak 37.

Za obnašanje arhivske djelatnosti neophodno je osigurati odgovarajući radni i skladišni prostor, te odgovarajuću opremu, stručno osoblje i potrebna finansijska sredstva.

Članak 38.

Arhivom Bosne i Hercegovine upravlja ravnatelj. Za ravnatelja Arhiva Bosne i Hercegovine može se imenovati osoba s visokom stručnom naobrazbom, objavljenim stručnim radovima iz oblasti arhivistike i srodnih djelatnosti, koja se odlikuje stručnim i organizacijskim sposobnostima.

Ravnatelj Arhiva Bosne i Hercegovine ima dva zamjenika.

Ravnatelja Arhiva Bosne i Hercegovine i zamjenike ravnatelja imenuje i razrješava dužnosti Vijeće ministara Bosne i Hercegovine za četverogodišnje razdoblje.

Članak 39.

Arhiv Bosne i Hercegovine ima Stručno vijeće kao stručno tijelo, čiji sastav čine stručni djelatnici Arhiva Bosne i Hercegovine.

Čelno osoblje Arhiva BiH imat će nacionalni paritet, a sastav zaposlenika nacionalnu izbalansiranost.

V- ARHIVSKO VIJEĆE BOSNE I HERCEGOVINE

Članak 40.

Arhivsko vijeće Bosne i Hercegovine je savjetodavno tijelo za oblast arhivske službe koje imenuje Vijeće ministara Bosne i Hercegovine.

Arhivsko vijeće Bosne i Hercegovine obnaša sljedeće poslove:

- a) raspravlja o općim pitanjima iz oblasti arhivske djelatnosti i daje preporuke i mišljenje o unapređenju te djelatnosti;
- b) razmatra zajedničke programe razvoja arhivske djelatnosti;
- c) razmatra godišnje programe rada i izvješća o radu Arhiva Bosne i Hercegovine;
- d) daje mišljenja o međunarodnoj suradnji u oblasti arhivske djelatnosti;
- e) daje mišljenja i sugestije o korištenju arhivske građe, ostvarivanju prosvjetne, znanstvene i kulturne funkcije arhiva;
- f) razmatra normative i standarde za arhivsku djelatnost Bosne i Hercegovine;
- g) imenuje Komisiju za polaganje stručnih ispita za arhivska zvanja, službenika u ovlasti Arhiva BiH;

h) obnaša i druge poslove utvrđene zakonom i drugim propisima.

Članak 41.

Arhivsko vijeće Bosne i Hercegovine ima devet članova koji se imenuju za četverogodišnje razdoblje.

Ravnatelj Arhiva Bosne i Hercegovine i njegovi zamjenici, kao i ravnatelji entitetskih arhiva i predsjednik Saveza društava arhivskih radnika Bosne i Hercegovine su po položaju članovi Arhivskog vijeća Bosne i Hercegovine.

Ostala tri člana Arhivskog savjeta Bosne i Hercegovine imenuju se iz reda članova Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i resornih entitetskih ministarstava.

Članak 42.

Predsjedatelj Arhivskog vijeća Bosne i Hercegovine je ravnatelj Arhiva Bosne i Hercegovine, a zamjenjuje ga jedan od članova Arhivskog vijeća Bosne i Hercegovine kojeg odredi ravnatelj Arhiva Bosne i Hercegovine.

VI - SAVEZ DRUŠTAVA ARHIVSKIH DJELATNIKA BOSNE I HERCEGOVINE

Članak 43.

Savez društava arhivskih radnika Bosne i Hercegovine je stručna udruga građana, u koju se udružuju djelatnici zaposleni u organizacijama arhivske službe Bosne i Hercegovine, djelatnici u registraturama i drugi građani zainteresirani za rad arhiva i arhivske službe, koji su prethodno organizirani na entitetskoj ili regijskoj razini.

Članak 44.

Svoju djelatnost Savez društava arhivskih djelatnika Bosne i Hercegovine utvrđuje Pravilima Saveza društava sukladno zakonima o udrugama građana.

VII - KAZNENE ODREDBE

Članak 45.

Za prekršaj iz članka 7. ovog zakona novčanom kaznom od 500 do 2.000 KM kaznit će se imatelj javne arhivske građe iz ovlasti Arhiva BiH.

Članak 46.

Za prekršaj iz članka 25. ovog zakona novčanom kaznom od 200 do 800 KM kaznit će se imatelj građe.

VIII - PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 47.

Arhivska građa koja se čuva u arhivima, građa pravnih i građanskih osoba, te građa koja nastaje u registraturama, smatraju se javnim dobrom.

Članak 48.

Poduzeća i ustanove nastale privatizacijom, koje su do privatizacije bile društveno, odnosno državno vlasništvo, arhivsku građu koju su preuzele privatizacijom, a potrebna im je u obnašanju njihove osnovne djelatnosti, mogu zadržati najdulje 10 godina nakon isteka kalendarske godine u kojoj je izvršena privatizacija, ili dok se po zakonu ne steknu uvjeti za preuzimanje u arhiv.

Članak 49.

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na prijedlog ravnatelja Arhiva Bosne i Hercegovine, donijet će Pravilnik o zaštiti i čuvanju arhivske građe u Arhivu Bosne i Hercegovine i registraturne građe u institucijama Bosne i Hercegovine, te Pravilnik o stručnom usavršavanju i provjeri stručne osposobljenosti radnika u Arhivu BiH i njegovim registraturama, te ine podzakonske akte u skladu s ovim zakonom, u roku od šest mjeseci od nadnevka pravosnažnosti ovog zakona.

Ravnatelj i zamjenici ravnatelja Arhiva Bosne i Hercegovine donijet će Pravilnik o unutarnjem ustroju Arhiva Bosne i Hercegovine, u roku od tri mjeseca od nadnevka pravosnažnosti ovog zakona.

Za Pravilnik o unutarnjem ustroju Arhiva Bosne i Hercegovine suglasnost daje Vijeće ministara Bosne i Hercegovine.

Članak 50.

Stupanjem na snagu ovog zakona prestaje vrijediti Zakon o arhivskoj djelatnosti Bosne i Hercegovine ("Službeni list SR BiH", broj 21/87).

Arhiv Bosne i Hercegovine je obavezan uskladiti svoje opće akte i način rada s odredbama ovog zakona u roku od šest mjeseci od nadnevka njegovog donošenja.

Članak 51.

Ovaj zakon postaje pravosnažnim osmi dan od nadnevka objavljivanja u "Službenom glasniku BiH", a objavit će se u službenim glasilima entiteta.